

POSTANOWIENIE

26 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 26 stycznia 2024 r. w Warszawie

zażalenia M. spółki akcyjnej w S.,

zażalenia [...] spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż.,

Zażalenia [...]1. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w M.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z 15 czerwca 2023 r., I AGa 262/22,

w sprawie z powództwa J. spółki akcyjnej

w J.

przeciwko M. spółce akcyjnej w S., [...] spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w

Ż.

i [...]1. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w M.

o zapłatę,

**oddala zażalenie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym sprawę.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 15 czerwca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z 15 grudnia 2021 r. i przekazał do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawę z powództwa J. Spółki Akcyjnej w J. przeciwko M. Spółce Akcyjnej w S., [...] Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż., [...] Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w M. o zapłatę kwoty 118 727 594 zł tytułem odszkodowania.

Sąd Apelacyjny, po rozpoznaniu apelacji powódki, nie podzielił dokonanej przez sąd pierwszej instancji oceny podniesionego przez pozwanych zarzutu przedawnienia roszczenia i uznał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy nie badając materialnej podstawy żądania, ograniczając postępowanie wyłącznie do zbadania kwestii przedawnienia roszczenia.

Zażalenia na orzeczenie Sąd Apelacyjny wnieśli wszyscy pozwani.

[...] Sp. z o.o. zaskarżyła wyrok sądu drugiej instancji w całości, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. poprzez wadliwe przyjęcie, że sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy i art. 442¹ k.c. poprzez błędne określenie początku biegu terminu przedawnienia roszczenia. W konsekwencji skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy lub uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

[...]1. Sp. z o.o. zaskarżyła wyrok Sąd Apelacyjny w całości zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. poprzez błędne uznanie, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, a także art. 327¹ w zw. z art. 378 § 2, art. 397 § 1 i art. 386 § 6 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia, które uniemożliwia dokonanie kontroli instancyjnej zaskarżonego rozstrzygnięcia. Wobec tak postawionych zarzutów skarżąca wniosła o uchylenie wyroku sądu drugiej instancji i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

M. S.A. zaskarżyła wyrok sądu drugiej instancji w całości, podnosząc przy tym zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c., który uzasadniła błędnym przyjęciem, że sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Jednocześnie skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Powódka w odpowiedzi na powyższe zażalenia wniosła o ich oddalenie i orzeczenie o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawowe podstawy wydania przez sąd drugiej instancji orzeczenia kasatoryjnego zostały enumeratywnie określone w art. 386 § 4 k.p.c. Zgodnie

z jego brzmieniem sąd może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, a także gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Przewidziane art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego na kasatoryjne orzeczenie sądu drugiej instancji służy weryfikacji, czy zapadło ono na jednej z przewidzianych prawem przesłanek, a zatem czy określona przez sąd odwoławczy przyczyna uchylenia odpowiada wskazanej w uzasadnieniu podstawie ustawowej i czy faktycznie wystąpiła ona w sprawie. Dokonywana przez Sąd Najwyższy kontrola nie ma na celu rozstrzygania o kwestiach materialnoprawnych będących podstawą rozstrzygnięcia. Sąd Najwyższy nie ocenia zatem, czy stanowisko sądu drugiej instancji jest zasadne merytorycznie, ale czy przy założeniu jego trafności, sąd drugiej instancji był uprawniony do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Należy podkreślić, że w modelu apelacji pełnej Sąd Najwyższy dokonując kontroli orzeczenia kasatoryjnego odnosi się wyłącznie do kwestii możliwości zastosowania w zaistniałym stanie faktycznym dyspozycji art. 386 § 4 k.p.c. Czynienie przez Sąd Najwyższy szerszych rozważań na tym etapie postępowania prowadziłoby do powstania swego rodzaju trzeciej instancji sądowej, nieprzewidzianej w polskim porządku prawnym.

Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury o nierozpoznaniu istoty sprawy można mówić wówczas, gdy sąd pierwszej instancji nie zbadał materialnej podstawy żądania lub merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Jako przykład sytuacji tego rodzaju wskazuje się m.in. oddalenie powództwa z powodu błędnego uznania, że dochodzone roszczenie jest przedawnione (zob. postanowienie SN z 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12). Analogiczny stan faktyczny zaistniał w rozpoznawanej sprawie. Sąd Okręgowy oddalił roszczenie powoda jako przedawnione z dniem 14 sierpnia 2015 r. i odstąpił od dalszego badania sprawy. Sąd Apelacyjny nie podzielił tej oceny, przyjmując, że trzyletni termin przedawnienia roszczenia rozpoczął bieg 13 grudnia 2013 r. i został skutecznie przerwany przez powoda 13 grudnia 2016 r. poprzez złożenie wniosku o zawezwanie do próby ugodowej. W konsekwencji wniesienie pozwu 13 grudnia

2019 r. nastąpiło, zdaniem Sądu Apelacyjnego, bez uchybienia trzyletniego terminu z art. 442¹ § 1 k.c. Taka konstatacja sądu drugiej instancji, niezależnie od zasadności jego poglądu, który na tym etapie postępowania nie może być oceniany przez Sąd Najwyższy, niewątpliwie świadczy o potrzebie zbadania w sprawie materialnej podstawy żądania i merytorycznych zarzutów stron. Sąd Okręgowy kwestii tych nie weryfikował, dlatego zasadnie sąd drugiej instancji uznał, że nierozpoznana została istota sprawy, co czyniło koniecznym wydanie orzeczenia kasatoryjnego. Z tych względów podnoszone przez wszystkich skarżących zarzuty naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. okazały się bezzasadne.

Jak zaznaczono powyżej, rolą Sądu Najwyższego rozpoznającego zażalenie na kasatoryjne orzeczenie sądu drugiej instancji, nie jest ocena merytorycznej poprawności kwestii, które legły u podstaw zaskarżonego rozstrzygnięcia. Sąd Najwyższy nie może zatem oceniać, czy Sąd Apelacyjny trafnie przyjął, że dochodzone przez powoda roszczenie nie jest przedawnione. Zagadnienie to wykracza bowiem poza obszar kompetencji Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania, czyniąc bezzasadnym zarzut naruszenia art. 442¹ k.c. podniesiony w zażaleniu [...] Sp. z o.o.

Za wykraczające poza zakres postępowania zainicjowanego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. należy uznać także rozważania poczynione przez pozwanego [...]1. Sp. z o.o. dotyczące naruszenia przez sąd drugiej instancji art. 327¹ w zw. z art. 378 § 2, art. 397 § 1 i art. 386 § 6 k.p.c. Skarżący wadliwe bowiem zakłada, że Sąd Najwyższy dokonując kontroli orzeczenia kasatoryjnego jest zobowiązany do weryfikacji merytorycznej poprawności poglądów prezentowanych przez Sąd Apelacyjny. Tymczasem, jak zaznaczono powyżej, przeprowadzona przez Sąd Najwyższy kontrola czyniona jest przy założeniu merytorycznej zasadności poglądu sądu drugiej instancji, który w analizowanej sprawie dotyczy zarzutu przedawnienia roszczenia. Nie ma przy tym wątpliwości, że zaprezentowany przez Sąd Apelacyjny wywód prawny jest jasny, logiczny i pozwala na dokonanie jego kontroli w kontekście badanym przez Sąd Najwyższy w ramach zainicjowanego przez skarżących postępowania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego należało pozostawić w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie na podstawie art. 108 § 2 k.p.c., stosowanego na zasadzie analogii w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c.

(S.K.-T.)

[ał]